Oświadczenie złożone
przez senatora Kazimierza Kleinę
na 64. posiedzeniu Senatu
w dniu 6 sierpnia 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra spraw wewnętrznych i administracji Marcina Kierwińskiego

Szanowny Panie Ministrze!

W nawiązaniu do odpowiedzi Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na moje oświadczenie senatorskie dotyczące sposobu wykonywania nadzoru przez wojewodę świętokrzyskiego w sprawie niewydania zarządzenia zastępczego w przedmiocie wygaszenia mandatu radnej Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego uprzejmie przedstawiam następujące uwagi.

Po zapoznaniu się z treścią pisma ministerstwa oraz z postanowieniem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 21 maja 2026 r., sygn. akt II SAB/Ke 70/26, dostrzegam poważne wątpliwości co do przedstawionej przez ministerstwo interpretacji zakresu swoich kompetencji.

Ministerstwo wskazało, że minister spraw wewnętrznych i administracji nie jest organem właściwym do merytorycznej oceny działań nadzorczych wojewody ani do zobowiązywania go do podjęcia określonych czynności. Jednocześnie stwierdzono, że ewentualna ocena zasadności działań wojewody należy do właściwości sądu administracyjnego.

Tymczasem z uzasadnienia postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach wynika odmienny wniosek co do drogi ochrony prawnej przysługującej obywatelowi. Sąd jednoznacznie wskazał, że niewydanie przez wojewodę zarządzenia zastępczego nie stanowi bezczynności podlegającej kontroli sądu administracyjnego, a sąd nie ma kompetencji do zobowiązania wojewody do wydania takiego aktu. Jednocześnie WSA wyraźnie zaznaczył, że sposób wykonywania przez wojewodę obowiązków może być przedmiotem skargi kierowanej do organu wyższego stopnia w trybie działu VIII kodeksu postępowania administracyjnego. Nie oznacza to oczywiście, że organ wyższego stopnia może zastąpić wojewodę w wydaniu zarządzenia zastępczego. Oznacza jednak, że ustawodawca przewidział możliwość kontroli sposobu wykonywania przez wojewodę jego obowiązków nadzorczych właśnie w ramach postępowania skargowego.

W tym kontekście odpowiedź ministerstwa budzi zasadnicze wątpliwości.

Jeżeli bowiem ministerstwo stoi na stanowisku, że nie posiada kompetencji do merytorycznej oceny wykonywania przez wojewodę obowiązków nadzorczych, a jednocześnie sąd administracyjny stwierdza brak własnej właściwości do zobowiązania wojewody do działania, powstaje stan, w którym obywatel zostaje pozbawiony realnego środka kontroli prawidłowości wykonywania ustawowych obowiązków przez organ administracji rządowej. Taki stan trudno pogodzić z konstytucyjną zasadą państwa prawnego, zasadą legalizmu oraz prawem obywatela do skutecznego rozpatrzenia skargi na działalność organów administracji publicznej.

Na uwagę zasługuje również fakt, że uzasadnienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego zostało oparte na szczegółowej analizie obowiązujących przepisów prawa oraz utrwalonego orzecznictwa sądów administracyjnych, odpowiedź ministerstwa ma zaś charakter wyłącznie deklaratoryjny. Nie wskazano w niej żadnego przepisu prawa, który wyłączałby możliwość merytorycznej oceny wykonywania przez wojewodę obowiązków nadzorczych w ramach postępowania prowadzonego na podstawie działu VIII kodeksu postępowania administracyjnego.

W związku z powyższym uprzejmie proszę o ponowne przeanalizowanie sprawy oraz udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy minister spraw wewnętrznych i administracji jest organem właściwym do rozpoznania skargi wniesionej na podstawie art. 227 i następnych kodeksu postępowania administracyjnego dotyczącej sposobu wykonywania obowiązków nadzorczych przez wojewodę?

2. Jeżeli ministerstwo uważa, że nie posiada takich kompetencji, proszę o wskazanie konkretnego przepisu prawa stanowiącego podstawę takiego stanowiska.

3. Proszę o wskazanie, który organ administracji publicznej jest – zdaniem ministra – właściwy do merytorycznej oceny sposobu wykonywania przez wojewodę obowiązków nadzorczych, skoro Wojewódzki Sąd Administracyjny wskazał możliwość wniesienia skargi do organu wyższego stopnia, ale ministerstwo odmawia przyjęcia takiej roli.

4. Proszę o wyjaśnienie, w jaki sposób – przy przyjęciu stanowiska przedstawionego przez ministerstwo – obywatel ma skutecznie realizować prawo do kontroli wykonywania obowiązków nadzorczych przez wojewodę.

5. Czy ministerstwo podtrzymuje stanowisko wyrażone w piśmie, znak BMP.0724.4.5.2026, również po zapoznaniu się z uzasadnieniem postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z dnia 21 maja 2026 r., sygn. akt II SAB/Ke 70/26?

Uprzejmie proszę o ponowne, pogłębione przeanalizowanie przedstawionej sprawy z uwzględnieniem argumentacji zawartej w uzasadnieniu wskazanego postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Przedstawiony problem ma znaczenie wykraczające poza indywidualny stan faktyczny, dotyczy bowiem praktycznych gwarancji sprawowania nadzoru nad działalnością wojewodów oraz skuteczności środków prawnych przysługujących obywatelom w sytuacji, gdy pojawiają się wątpliwości co do prawidłowości wykonywania przez organy administracji rządowej ich ustawowych obowiązków.

Kazimierz Kleina